

IMPLEMENTAREA STANDARDDELOR ÎN BIBLIOTECONOMIE, INFORMARE ȘI DOCUMENTARE: RESPONSABILITĂȚILE BIBLIOTECII NAȚIONALE A REPUBLICII MOLDOVA

Margareta CEBOTARI

Abstract: Biblioteca Națională a Republicii Moldova, în conformitate cu funcția de centru biblioteconomic național, îmbunătățește continuu serviciile și ofertele educaționale în vederea maximizării gradului de diseminare, cunoaștere și aplicare a standardelor de activitate bibliotecară, fortificând pregătirea profesională a specialiștilor din Sistemul Național de Biblioteci. Schimbările, care s-au produs în vederea conștientizării și necesității studierii și aplicării standardelor în activitatea bibliotecilor publice, demonstrează importanța centrării activității centrului biblioteconomic național privind sprijinirea procesului de promovare și implementare a acestor documente.

Cuvinte-cheie: Biblioteca Națională a Republicii Moldova, standarde în biblioteconomie, informare și documentare, Comitetul Tehnic nr. 1 „Biblioteconomie. Informare. Documentare”, Direcția Cercetare și Dezvoltare în Biblioteconomie și Științe ale Informării, Centrul de Formare Profesională Continuă a BNRM, biblioteci publice.

Abstract: The National Library of the Republic of Moldova, according to its function of the national librarianship center, continuously improves the educational services and offers, in the sight to maximize levels of dissemination, knowledge and application of the librarians' activity standards, and to consolidate professional education for specialists from the National Librarianship System. Changes generated with an eye to raise awareness and necessity to study and apply standards in public libraries work demonstrate the importance of focusing the work of the National Librarianship Center on support of promotion and implementation of these documents.

Keywords: National Library of the Republic of Moldova, standards in librarianship, information and documentation, Technical Committee no. 1 „Library Science. Information. Documentation”, Directorate in the Librarianship and Information Sciences, Continuous Education and Training Center of the NLRM, public libraries.

Conform definițiilor, standardele sunt instrumente importante care pot asigura calitatea și siguranța produselor sau a serviciilor, compatibilitatea între produse sau componente. Standardele reprezintă documente care stabilesc linii directoare și cerințe pentru un anumit ele-

ment, material, component, sistem sau serviciu și descriu în detaliu o anumită metodă sau procedură (2, 9).

Standardizarea este activitatea prin care se elaborează documentele, stabilite prin consens și aprobate de organisme recunoscute. Ca rezultat se furnizează pentru utilizări comune și repetate, reguli, linii directoare sau caracteristici pentru activități sau rezultatele lor, în scopul obținerii unui grad optim de ordine într-un context dat. Această activitate constă în elaborarea și punerea în aplicare a standardelor. Organizația Internațională pentru Standardizare (ISO) este o organizație nonguvernamentală, responsabilă de elaborarea standardelor internaționale.

Activitatea de standardizare în Republica Moldova este efectuată de către Institutul de Standardizare din Moldova (ISM), care stabilește principiile și metodologia standardizării naționale, gestionează *Fondul național de documente normative în domeniul standardizării*, organizează activități de armonizare a standardelor naționale cu standardele internaționale și cele europene, coordonează activitatea comitetelor tehnice de standardizare.

Comitetele tehnice de standardizare sunt organisme create în diverse domenii ale economiei naționale. Acestea sunt parte componentă a organismului național de standardizare, create benevol, pentru beneficiul părților interesate, pentru a realiza lucrări de standardizare la nivel național. Componenta și atribuțiile comitetelor tehnice de standardizare, modul de constituire, de înregistrare și de funcționare a acestora se stabilesc de către organismul național de standardizare. În componența comitetului tehnic se asigură prezența tuturor părților interesate. Astfel comitetele tehnice sunt formate din grupuri de specialiști, care reprezintă organizațiile interesate în procesul de elaborare a standardelor (9).

Standardele internaționale și standardele naționale se aplică în baza unor acorduri de colaborare la care Republica Moldova face parte. Standardizarea activității bibliotecare în Republica Moldova are drept scop realizarea a două obiective principiale: asigurarea unității naționale în biblioteconomie, informare și documentare și alinierea instituțiilor din Sistemul Național de Biblioteci (SNB) la metodologiile și tehnologiile moderne.

Reieșind din necesitățile organizării calitative a activității domeniului biblioteconomic, Biblioteca Națională a Republicii Moldova a venit

către Departamentul „Moldova-Standard”, actualmente Institutul de Standardizare din Moldova, cu propunerea de a organiza un comitet de lucru în domeniul standardizării în biblioteconomie, înregistrat cu nr. 1, la 14 octombrie 1992. Aceste informații au fost prezentate de către Iulia Tătărescu, care mai mult de două decenii a activat în calitate de președinte al Comitetului Tehnic nr. 1 „Biblioteconomie. Informare. Documentare” (în prezent șef de departament la Biblioteca Republicană Științifică Agricolă a UASM), în cadrul Conferinței științifice organizate în anul 2005 de către Biblioteca Universității de Stat din Moldova, dedicată aniversării a 45 de ani de învățământ biblioteconomic superior din Republica Moldova (14).

După cum am menționat mai sus, inițiativa creării organismului național de standardizare de profil aparține Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova, instituția fiind și prima deținătoare a secretariatului acestuia. Printre inițiatorii și primii organizatori ai activității acestui comitet au fost: biblioteconomiștii Ludmila Corghenci, primul președinte al CT nr. 1, Tatiana Ischimji, Vera Osoianu, alți reprezentanți ai BNRM.

La momentul actual Comitetul Tehnic nr. 1 are în componența sa 14 membri: un președinte, un secretar, un reprezentant al Institutului de Standardizare din Moldova și 11 reprezentanți ai centrelor biblioteconomice naționale și universitare, precum și ai bibliotecilor mari din Republica Moldova.

Elena Bordian, actualul președinte al Comitetului Tehnic nr. 1, director al Bibliotecii Republicane Tehnico-Științifice, prezintă în detalii care sunt funcțiile acestui comitet în organizarea procesului de standardizare în domeniul biblioteconomic din Republica Moldova, componența și atribuțiile comitetelor tehnice de standardizare, modul de constituire, de înregistrare și de funcționare a acestora.

Comitetul Tehnic nr. 1 „Biblioteconomie. Informare. Documentare” asigură examinarea, elaborarea și aplicarea în practica bibliotecilor a standardelor în domeniul biblioteconomic. În atribuțiile Comitetului Tehnic nr. 1 intră, în special, traducerea standardelor internaționale care se referă la principiile, metodele și practicile de organizare a activității bibliotecilor, examinarea standardelor internaționale și europene în vederea posibilității preluării lor în calitate de standarde naționale sau armonizării standardelor naționale cu ele; în caz de necesitate execută modificarea, anularea sau confirmarea (prelungirea

termenului de valabilitate) a standardelor în vigoare etc (2).

Pe site-ul Bibliotecii Republicane Tehnico-Științifice, deținătoare a colecției complete a acestor documente, Comitetul Tehnic nr.1 prezintă lista standardelor „Biblioteconomie. Informare. Documentare” actualizată anual. La data de 01.01.2019 sunt prezentate: lista standardelor în vigoare; lista standardelor noi elaborate de ISO (neaprobat de ISM) și lista standardelor anulate. Conform acestor informații în prezent în Republica Moldova sunt în vigoare 63 de standarde în domeniul biblioteconomic, șase standarde ISO neaprobat de ISM și nouă standarde anulate (10).

Din punct de vedere al aplicabilității, standardele sunt documente voluntare (din 01.01.2007, conform modificărilor din legislația în domeniul standardizării) și poartă un caracter informativ, de recomandare. În același timp, documentele de standardizare sunt un suport esențial în funcționarea eficientă a bibliotecilor și adaptarea la cerințele actuale de dezvoltare și modernizare a activității lor. Sunt evidente avantajele și beneficiile aplicării standardelor în domeniul biblioteconomic pentru organizarea eficientă a activității bibliotecilor, cum ar fi: disponibilitatea terminologiei de specialitate; elaborarea descrierii bibliografice a documentelor, unică pentru toate tipurile de biblioteci; evidența statistică a documentelor, proceselor, serviciilor, resurselor umane etc. ; evaluarea performanțelor și a impactului bibliotecilor în comunitate, etc.(1).

În *Regulamentul privind activitatea metodologică în cadrul Sistemului Național de Biblioteci din Republica Moldova*, aprobat la nivel național la 13.01.2016, sunt expuse responsabilitățile BNRM ca centru metodologic național, care reprezintă un ansamblu de metode și tehnici, axate pe elaborarea cadrului strategic în domeniul biblioteconomic și de reglementare a organizării și funcționării bibliotecilor, inclusiv evaluarea și analiza activității bibliotecare: dezvoltarea sistemului de statistică bibliotecară; monitorizări și raportări; implementarea standardelor de activitate bibliotecară etc. (12).

Organizarea Centrului de Formare Profesională Continuă a BNRM a oferit bibliotecarilor din Republica Moldova noi posibilități de instruire în domeniul implementării standardelor de specialitate, care trebuie valorificate la nivel maxim de către bibliotecile publice teritoriale (BPT). Aici au fost organizate multiple instruirii cu tematica studierii standardelor în domeniul biblioteconomic, cum ar fi: moni-

torizarea și utilizarea datelor statistice ca bază pentru dezvoltarea bibliotecilor; elaborarea, prezentarea și citirea referințelor bibliografice; eficientizarea utilizării sistemului online de colectare, sistematizarea și raportarea statisticii de bibliotecă etc. În cadrul trainingurilor au fost studiate și promovate cele mai noi standarde în domeniul biblioteconomic: *SM ISO 690:2012 Reguli pentru prezentarea referințelor bibliografice și citirea resurselor informaționale*; *SM ISO 2789:2015 Statistici Internaționale de bibliotecă*; *SM ISO 11620:2016 Indicatori de performanță pentru biblioteci*; *SM ISO 16439:2018 Metode și proceduri pentru evaluarea impactului bibliotecilor* (6).

Biblioteca Națională a Republicii Moldova în virtutea funcției de centru biblioteconomic național, realizat în baza *Repertoriului de organizare a activității metodologice*, sprijină procesele de cercetare biblioteconomică, contribuind la dezvoltarea profesională și are un rol deosebit de important în satisfacerea nevoilor informaționale ale bibliotecarilor din sistemul național de biblioteci. Una din funcțiile BNRM include participarea la elaborarea/modificarea/actualizarea standardelor în domeniul biblioteconomic. În acest scop un reprezentant al BNRM activează în cadrul CT nr. 1 „Biblioteconomie. Informare. Documentare” din cadrul Institutului de Standardizare din Moldova (13).

Conform *Profilului de activitate metodologică a Bibliotecii Naționale* Direcția Cercetare și Dezvoltare în Biblioteconomie și Științe ale Informării promovează și monitorizează implementarea și respectarea standardelor de activitate bibliotecară în cadrul sistemului național de biblioteci. Astfel Direcția poate contribui la ridicarea nivelului calitativ al organizării și perfecționării activității bibliotecilor, conform misiunilor și viziunilor de dezvoltare continuă (11).

În scopul promovării beneficiilor utilizării standardelor în domeniul biblioteconomic secția „Dezvoltare în Biblioteconomie” din cadrul Direcției Cercetare și Dezvoltare în Biblioteconomie și Științe ale Informării a realizat un studiu despre cunoașterea și aplicarea standardelor profesionale în bibliotecile publice teritoriale din Republica Moldova. Alegerea temei acestei cercetări a pornit de la importanța pe care o au standardele de specialitate în organizarea calitativă a activității bibliotecilor.

Studiul a urmărit două direcții de cercetare: promovarea informației despre standardele de specialitate în domeniul biblioteconomic și dezvoltarea cadrului instituțional de aplicare a lor. Obiectivul general al

studiului a vizat creșterea nivelului de conștientizare a importanței standardelor în dezvoltarea produselor și a serviciilor noi, precum și a organizării eficiente a activității bibliotecii.

Condițiile de desfășurare a cercetării: datele principale au fost colectate prin intermediul unui chestionar, realizat on-line în perioada 25.03.2019 - 08.04.2019. În mare măsură, studiul se bazează pe analiza chestionarului la care au participat managerii bibliotecilor publice teritoriale. Au fost invitați să participe 35 de directori ai bibliotecilor publice raionale, municipale și orașenești din Republica Moldova. Au răspuns 29 de persoane, ceea ce reprezintă 83 % din numărul total și considerăm că este un rezultat bun. Întrebările au fost organizate astfel, ca să obținem informații cantitative și calitative atât despre cunoașterea și implementarea standardelor, cât și despre necesitățile de standardizare în domeniul biblioteconomic, resimțite în organizarea și evaluarea activității bibliotecilor publice teritoriale (BPT). În baza informațiilor colectate, vor fi formulate solicitări către Comitetul Tehnic nr.1 „Biblioteconomie. Informare. Documentare”, pentru a fi selectate și aprobate standarde noi în domeniul biblioteconomic. Reprezentantul Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova în CT nr.1 are dreptul de a veni cu propuneri în acest sens către Institutul de Standardizare din Moldova (9).

Un alt impact al rezultatelor acestui sondaj presupune diversificarea instruirilor în domeniul cunoașterii și implementării standardelor de specialitate organizate în cadrul Centrului de Formare Profesională Continuă a Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova.

În urma analizei rezultatelor obținute au fost identificate atitudinile managerilor BPT față de procesul de standardizare în biblioteconomie și s-au reliefat soluții de reducere a problemelor semnalate în domeniul implementării standardelor de specialitate. Rezultatele detaliate ale cercetării au fost prezentate în articolul „Standardizarea în biblioteconomie. Importanța cunoașterii și aplicării standardelor profesionale în bibliotecile din Republica Moldova”, publicat în revista de specialitate „Magazin bibliologic” (5).

Prezentarea succintă a rezultatelor chestionarului ne demonstrează că majoritatea managerilor apelează în mod frecvent la studiul standardelor de specialitate, fiind interesați de cunoașterea celor mai noi documente în acest domeniu. Răspunsurile ne conving că managerii au suficientă experiență acumulată în organizarea activității bibliote-

cilor în baza standardelor profesionale, solicitând în același timp, mai multe materiale informaționale și instruiți de cunoaștere a standardelor noi în domeniul biblioteconomic.

În ceea ce privește datele colectate de la participanții la anchetă, nu s-au înregistrat diferențe notabile între răspunsurile primite de la managerii BPT la întrebarea cu privire la organizarea la nivel municipal, orașenesc sau raional a instruirilor de formare continuă cu tematica aplicării în activitatea bibliotecilor a standardelor în domeniul biblioteconomiei. Procentul destul de mare de răspunsuri negative, impune necesitatea organizării mai multor activități de promovare a beneficiilor aplicării standardelor pentru succesul bibliotecilor.

De asemenea se reliefează necesitatea cunoașterii reperelor standardizate în organizarea activității bibliotecilor de toate nivelurile. Organizarea instruirilor în acest domeniu la nivel de rețea raională, municipală sau orașenească poate fi un imbold pentru îmbunătățirea activității BPT. Direcția Cercetare și Dezvoltare în Biblioteconomie și Științe ale Informării a BNRM va veni cu recomandări despre beneficiile organizării instruirilor cu această tematică și includerea lor în ofertele educaționale ale Centrelor Biblioteconomice Teritoriale (7). Managerii BPT au remarcat că standardele au cea mai mare influență asupra efortului bibliotecilor de a corespunde indicatorilor performanți de calitate, apreciind la maximum și contribuția utilizării lor la îmbunătățirea calității serviciilor bibliotecii, cât și la promovarea imaginii bibliotecii.

Participanții la sondaj au specificat o prezență minimă a standardelor de specialitate în colecțiile BPT. Mai multe biblioteci au menționat că se ghidează de standardele incluse în două ediții tematice: *Standarde naționale în vigoare referitoare la biblioteconomie, informare, documentare*, editate în anii 2000 și 2007. Utilizarea acestor ediții necesită multă precauție, deoarece unele standarde din cuprinsul lor au fost anulate sau înlocuite cu documente actualizate. Este îmbucurător faptul că în urma promovării intense în cadrul Centrului de Formare Profesională Continuă (CFPC) a BNRM, patru biblioteci au achiziționat cel mai nou document: SM ISO 16439:2018 „Informare și documentare. Metode și proceduri de evaluarea a impactului bibliotecilor”. O mare parte din directorii ai bibliotecilor publice teritoriale au prezentat intenții de a procura, în cel mai apropiat timp, standarde noi pentru colecția

bibliotecilor. Considerăm că acest fapt este un impact bun al instruirilor organizate de Centrul de Formare Profesională Continuă din cadrul Direcției Cercetare și Dezvoltare în Biblioteconomie și Științe ale Informării a BNRM. De asemenea, comunitatea profesională a fost informată despre noi modalități de evaluare și promovare a valorii bibliotecilor, prezentând standardul SM ISO 16439:2018 în revista de specialitate *Magazin bibliologic* (3).

Procentul de răspunsuri în ceea ce privește gradul în care bibliotecile reușesc să promoveze cunoașterea standardelor bibliotecare care pot să vină în ajutor utilizatorilor, demonstrează că ar trebui să desfășoare o activitate mai eficientă în această direcție, îndeplinindu-și misiunea de a sprijini procesul de informare și educare/instruire a utilizatorilor.

În cadrul chestionarului a fost apreciat nivelul beneficiilor standardizării în circuitul info-documentar al bibliotecii, conform unor criterii prestabilite. Subiectele cu ponderea cea mai mare în răspuns se referă la evidența statistică, unicitatea descrierii bibliografice, asigurarea siguranței corectitudinii organizării produselor, proceselor și procedurilor de activitate a bibliotecii. Aprecierea beneficiilor standardizării în organizarea activității bibliotecilor este proeminentă, deoarece toate opțiunile propuse spre examinare au primit cel mai des calificativul de foarte important.

Răspunsurile care au vizat necesitățile de noi standarde au evidențiat procese și proceduri ale activității bibliotecii care, la părerea BPT, nu beneficiază îndeajuns de recomandări standardizate. Cele mai multe necesități se referă la activitatea metodologică a bibliotecii: evaluarea valorii bibliotecii, elaborarea fișei postului, norme de timp pentru procese/proceduri de bibliotecă etc. Majoritatea din aspectele nominalizate sunt acoperite de recomandări standardizate de aplicare, dar nu sunt cunoscute de BPT. Deci, conchidem că sunt necesare mai multe instruirii de studiere a acestor importante documente de specialitate. În special, Direcția Cercetare și Dezvoltare în Biblioteconomie și Științe ale Informării va pune accentul pe cunoașterea și implementarea celor mai noi standarde adoptate în acest domeniu.

În rezultatul reorganizărilor din ultimii ani survenite în bibliotecile publice teritoriale, funcțiile metodologice le revin directorilor de bibliotecă, specialiștilor responsabili de activitatea muzeelor și a bibliotecilor din cadrul direcțiilor/secțiilor de cultură sau formatorilor din cadrul centrelor de formare regionale/raionale. La instruirile de studiere

a standardelor de specialitate, care vor fi organizate în cadrul Centru-
lui de Formare Profesională Continuă a BNRM, aceste persoane vor fi
grupul-țintă al participanților la aceste activități, pentru a implementa
mai eficient standardele și a disemina informația la tema dată în bibli-
otecile publice teritoriale.

Datele obținute în cadrul acestui studiu ne permit să constatăm că
înțelegerea locului și rolului standardelor în asigurarea performanței
dezvoltării bibliotecilor este conștientizat de managerii BPT. Elaborarea
ghidurilor de implementare a standardelor contribuie la familiarizarea
bibliotecarilor cu recomandările standardelor de specialitate, implicit
la implementarea lor în activitatea bibliotecilor publice teritoriale. Se
resimte necesitatea amplificării mediatizării documentelor de acest
tip, la elaborarea cărora a participat Direcția Cercetare și Dezvoltare
în Biblioteconomie și Științe ale Informării: *Indicatori de performanță
(relaționali) pentru biblioteci: Ghid în sprijinul implementării SM ISO
11620:2016 „Informare și documentare. Indicatori de performanță pen-
tru biblioteci” (adoptat 20.22.2016); Ghid în sprijinul implementării SM
ISO 16439:2018 „Informare și documentare. Metode și proceduri de eva-
luare a impactului bibliotecilor” (adoptat 31.07.2018).*

Pentru a veni în ajutorul bibliotecarilor în cadrul mai multor in-
struiri organizate de CFPC BNRM a fost diseminată informația des-
pre posibilitățile de achiziționare a standardelor. Am publicat această
informație pe rețelele de socializare administrate de Direcția Cercetare
și Dezvoltare în Biblioteconomie și Științe ale Informării (4).

Succesul poate fi obținut prin efortul comun al centrelor bibliote-
conomice naționale și centrelor biblioteconomice teritoriale, prin in-
cluderea în ofertele educaționale a studierii acestui subiect important,
prin susținerea bibliotecilor de a-și organiza activitatea în conformi-
tate cu standardele naționale și internaționale de calitate. În ceea ce
privește analiza rezultatelor cercetării se reliefează necesitatea centrării
implicațiilor Direcției Cercetare și Dezvoltare în Biblioteconomie și
Științe ale Informării, în special a Centrului de Formare Profesională
Continuă a BNRM, în privința diseminării prevederilor standardelor
de specialitate, pentru a fi mai accesibile comunității profesionale.

Din interpretările datelor cercetării se adeverește ipoteza inițială:
standardele de specialitate sunt expresia principală a menținerii corec-
titudinii în organizarea activității instituțiilor bibliotecare. Evaluarea

performanțelor în baza standardelor poate fortifica imaginea bibliotecii și pârguile de convingere a comunității, fondatorilor și partenerilor privind valoarea și impactul bibliotecilor în domeniul educațional, cultural și social-economic.

Pentru a măsura impactul, valoarea și efectul activității bibliotecii comunitatea profesională din Republica Moldova dispune de SM ISO 16439:2018 „Informare și Documentare. Metode și proceduri pentru evaluarea impactului bibliotecilor”. Conform standardului dat doar influența bibliotecilor și a contactului cu serviciile acestora asupra schimbărilor la nivel de persoană sau grup de persoane și asupra societății constituie impactul lor. Acest standard ne ajută să demonstrăm că resursele infodocumentare, produsele și serviciile bibliotecii pot contribui la impact, adică la schimbări, care determină în final valoarea bibliotecii în societate (8).

În concluzie putem afirma că Biblioteca Națională a Republicii Moldova, în conformitate cu funcția de centru biblioteconomic național, își îmbunătățește continuu serviciile și ofertele educaționale în vederea maximizării gradului de diseminare, cunoaștere și aplicare a standardelor de activitate bibliotecară, fortificând pregătirea profesională a specialiștilor din sistemul național de biblioteci. Schimbările care s-au produs în bibliotecile publice în vederea conștientizării necesității studierii și aplicării standardelor noi în activitatea lor, demonstrează eficiența efortului depus și importanța activității Direcției Cercetare și Dezvoltare în Biblioteconomie și Științe ale Informării la acest capitol.

Referințe bibliografice:

1. BORDIAN, Elena. Comitetul Tehnic nr. 1 *Biblioteconomie. Informare. Documentare*. In: Beneficiile implicării în activitatea de standardizare. Institutul de Standardizare din Moldova. Chișinău, 2016, p. 14. [Accesat 16.05.2019]. Disponibil: http://standard.md/public/files/2016/doc/Beneficiile_implicarii_in_activitatea_de_standardizare.pdf
2. BORDIAN, Elena. Standardizarea în domeniul Biblioteconomiei, Informării și Documentării: avantaje, probleme și perspective. In: *Magazin bibliologic*. 2017, nr. 1/2, pp. 43-48. [Accesat 16.05.2019]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/files/publicatii/Magazin-bibliologic2017-1-2.pdf>
3. CEBOTARI, Margareta. Evaluarea impactului bibliotecilor: prevederi standardizate. In: *Magazin bibliologic*. 2018, nr. 3/4, pp. 31-36. [Accesat 16.05.2019]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/files/publicatii/Magazin-bibliologic2018-3-4.pdf>
4. CEBOTARI, Margareta. Standarde noi în biblioteconomie: etape de achiziționare. [Accesat 16.05.2019]. Disponibil: <https://www.slideshare.net/rmbiblioteci/standarde>

- noi-n-biblioteconomie-informare-documentare-etape-de-achiziionare
5. CEBOTARI, Margareta. Standardizarea în biblioteconomie. Importanța cunoașterii și aplicării standardelor profesionale în bibliotecile din Republica Moldova: studiu aplicativ. In: Magazin Bibliologic. 2019, nr. 1/2, pp. 90-100.
 6. CORGHENCI, Ludmila. Centrul de Formare Profesională Continuă în Biblioteconomie și Științe ale Informării: carieră plus. In: Magazin bibliologic. 2017, nr. 3/4, pp. 12-15. [Accesat 03.05.2019]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/files/publicatii/Magazin-bibliologic2018-3-4.pdf>
 7. CORGHENCI, Ludmila, POPA, Victoria. Centrul biblioteconomic teritorial – furnizor de programe de formare profesională continuă pentru personalul bibliotecilor. In: Magazin bibliologic. 2018, nr. 3/4, pp. 48-51. [Accesat 19.04.2019]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/files/publicatii/Magazin-bibliologic2018-3-4.pdf>
 8. GHID în sprijinul implementării SM ISO 16439:2018 „Informare și documentare. Metode și proceduri de evaluare a bibliotecilor”. Consiliul Biblioteconomic Național, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, Grupul IMPACT – Inovații și practici de succes în statistica de bibliotecă. Coordonator: Ludmila Corghenci. Autori: Vera Osoianu, Elena Bordian, Margareta Cebotari [et. al.]. Chișinău, 2018. 60 p. [Accesat 19.04.2019]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/files/publicatii/Ghid-Informare-si-Documentare.Metode-si-proceduri-pentru-evaluarea-impactului-bibliotecilor.pdf>
 9. GHIDUL membrului comitetului tehnic. Primii pași în activitatea de standardizare. Institutul de Standardizare din Moldova. Chișinău, 2017. 18 p.
 10. LISTA standardelor în domeniul „Biblioteconomie. Informare. Documentare” actualizată la 01.01.2019 [online] [Accesat 15.05.2019]. Disponibil: <https://brts.md/wp-content/uploads/2019/03/Lista-standardelor-2019.pdf>
 11. PROFILUL de activitate metodologică. Biblioteca Națională a Republicii Moldova. Direcția Cercetare și dezvoltare în Biblioteconomie. Aprobata prin ordinul directorului general al BNRM din 08.09.2016 [online]. 5 p. [Accesat 17.05.2019]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/files/accesDedicat/Profilul-de-activitate-metodologica.pdf>
 12. Regulamentul privind activitatea metodologică în cadrul Sistemului Național de Biblioteci din Republica Moldova. Aprobata prin Ordinul Ministerului Culturii nr. 2 din 13.01.2016 [online]. 10 p. [Accesat 17.05.2019]. Disponibil: http://cbn.mc.gov.md/sites/default/files/document/attachments/Regulament_activitatea_metodologica_SNB_aprobat_MC.pdf
 13. Repertoriul serviciilor, produselor și reuniunilor pentru bibliotecari și biblioteci: (oferite de către BNRM în calitate de centru metodologic național). Aprobata prin ordinul directorului general din 08.09.2016. 10 p. [Accesat 17.05.2019]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/files/accesDedicat/Repertoriul-serviciilor-produselor-reuniunilor-bibliotecari-biblioteci.pdf>
 14. TĂTĂRESCU, Iulia. Standardizarea – garant al calității. In: Probleme actuale ale teoriei și practicii biblioteconomice. Către 45 de ani de învățământ biblioteconomic superior din Republica Moldova. Chișinău: Museum, 2005, pp. 119-123. ISBN 9975-948-40-5.

FORMAREA PROFESIONALĂ CONTINUĂ – A AJUTA OAMENII SĂ DEVINĂ CÂȘTIGĂTORI...

Ludmila CORGHENCI

Abstract: Autorul se referă la una dintre direcțiile prioritare a activității Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova în calitate de centru biblioteconomic național – organizarea și sprijinirea formării profesionale continue a personalului de specialitate din biblioteci. Sunt scoase în evidență rolul și importanța Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova în dezvoltarea competențelor profesionale a personalului de specialitate din biblioteci pe parcursul a două perioade cronologice: anii 2001-2006 și anul 2017- prezent.

Cuvinte cheie: formare profesională continuă; personal de specialitate din biblioteci; Școala de Biblioteconomie din Moldova; Centrul de Formare Profesională Continuă în Biblioteconomie și Științe ale Informării.

Abstract: The author refers to one of the priority directions in activity of the National Library of the Republic of Moldova as a national librarianship center – on organization and support of continuous professional education for library specialists. The role and importance of the National Library of the Republic of Moldova in development of professional competences of library specialists during two chronological periods: 2001-2006 and 2017- at present, are highlighted.

Keywords: continuous library education; library staff; The School of Library Studies in Moldova; Center for Continuous Education in Librarianship and Information Sciences.

Formarea profesională continuă a fost o prioritate instituțională permanentă la Biblioteca Națională a Republicii Moldova (BNRM), indiferent de formele și metodele organizaționale, logistice de materializare: structuri specializate, cursuri, ateliere, Clubul Biblioteconomiștilor, simpozioane, conferințe ale experților internaționali și altele.

Credem că referitor la subiectul – rolul și importanța Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova în dezvoltarea competențelor profesionale a personalului de specialitate din biblioteci - o semnificație deosebită au două perioade cronologice: anii 2001-2006 și anul 2017- prezent.

În primul caz este vorba despre Proiectul internațional „Școala de Biblioteconomie din Moldova”, în desfășurarea căruia pe parcursul anilor 2001-2006 BNRM a avut un rol deosebit. Evenimentul biblioteconomic al anului 2001 – inaugurarea Școlii de Biblioteconomie din Moldova – s-a produs la 29 iunie 2001 (4). Ideea privind acest proiect a aparținut fostului director general al BNRM, Alexe Rău. Până la urmă – Școala de Biblioteconomie din Moldova (ȘBM) poate fi considerată

un produs al eforturilor conjugate ale Fundației Soros-Moldova, Bibliotecii Naționale, Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova, Catedrei Biblioteconomie și Asistență Informațională din cadrul USM.

ȘBM avea misiunea de a promova și a implementa principiul dezvoltării profesionale continue a personalului de specialitate din biblioteci prin forme organizate de învățare, facilitarea accesului la informația profesională, comunicare, precum și reorientarea mentalității profesionale la noile situații informaționale și socio-economice (6, p.5). Pentru a reliefa modul de gândire orientat spre schimbare, adaptare la nou, al echipei de implementare a proiectului ȘBM, specificăm că principiul „Învățării pe parcursul întregii vieți” (învățare continuă, învățare permanentă) a fost „oficializat” în Titlul 7 al Codului Educației, aprobat în anul 2014 (1).

Misiunea ȘBM a influențat următoarele orientări în activitatea acesteia:

- *Dezvoltarea resurselor informaționale, facilitarea accesului la informația profesională:*

- ✓ *dezvoltarea colecției de resurse informaționale*, achiziționate în cadrul proiectului, ca parte integrantă a Bibliotecii de specialitate a BNRM (de ex., la 1 ianuarie 2006 colecția constituia 716 exemplare/518 titluri cărți, broșuri, periodice, video-casete)

- ✓ informații asupra bazelor de date utile, programelor și proiectelor informaționale

- ✓ utilizarea potențialului informațional și promoțional al paginii WEB ȘBM (amplasarea suportului educațional documentar, creat de către formatorii ȘBM, diseminarea informației utile)

- ✓ asigurarea accesului la catalogul electronic BNRM (ținând cont de faptul, că ȘBM era amplasată în blocul 2 al BNRM)

- *Instituirea clasei didactice:* echipament tehnic necesar instruirii; circa 12 locuri automatizate de lucru; crearea și asigurarea funcționalității rețelei locale

- *Crearea și utilizarea potențialului echipei de formatori:* cadre didactico-științifice, formabili ai cursurilor „Formarea formatorilor” (Fundația Soros-Moldova, ENSSIB , Franța, Centrul Mortenson, SUA), alți experți din țară și străinătate (Suedia, Polonia etc.)

- *Crearea suportului educațional:* elaborare și editare de manuale și ghiduri (autori dr. L. Kulikovski, dr. S. Ghinculov, I. Digodi, L.

Corghenci), portofolii educaționale (programe analitice, text cursuri, scheme, bibliografii etc.); între anii 2001-2006 au fost editate 15 numere ale „Buletinului ȘBM” în format tradițional și acces on-line

▪ *Activități de formare profesională continuă:*

✓ cursuri/seminare modulare (organizate în cadrul a 4 module: „Management și marketing de bibliotecă”, „Tehnologii informaționale pentru bibliotecă”, „Diversificarea serviciilor de bibliotecă”, „Catalogarea și clasificarea documentelor”)

✓ cursuri/seminare generale (basic training), destinate bibliotecarilor din bibliotecile sătești, comunale, precum și personalului de specialitate fără studii de profil

✓ formarea formatorilor, Școli de vară – activități educaționale complexe, orientate pentru amplificarea impactului proiectelor de diversificare a serviciilor în sprijinul comunităților

✓ mese rotunde, ateliere, dezbateri, conferințe

✓ video-conferințe

▪ *Cooperări și colaborări cu alte structuri:* biblioteci, structuri educaționale, organisme de dirijare administrativă etc.

▪ *Facilități:* acces la rețeaua de computere, programe și aplicații utile, multiplicarea materialelor etc.

În tabelul ce urmează sunt prezentați indicatorii de referință privind activitatea Școlii de Biblioteconomie din Moldova în anii 2001-2005 (anul 2006 fiind un an post-proiect, deci indicatorii statistici nefiind relevanți pentru comparație):

An de referință	Indicatori ai activității						
	Număr activități educaționale	Număr teme ale activităților educaționale	Total formabili	Inclusiv formabili		Biblioteca de specialitate	
				din Chișinău	din alte zone	Achiziții (ex./tit.)	Intrări
Total	158	70	3 545	1 842	1 703	845/5386 54	6 451
2006	5	5	150	78	72	53	530
2005	27	17	684	216	468	51/46	988
2004	34	14	825	351	474	81/55	1 163
2003	44	14	849	519	330	214/149	1 570
2002	35	13	726	445	281	214/149	1 200
2001	13	7	311	233	78	232/139	1 000

Care a fost rolul BNRM în asigurarea funcționării Școlii de Biblioteconomie din Moldova? În primul rând, menționăm elaborarea și promovarea ideii, implicații directe în elaborarea proiectului și obținere,

drept urmare, a sprijinului financiar din partea Fundației Soros Moldova și OSI Budapesta. În al doilea rând, BNRM a asigurat bunul mers al funcționării Școlii de Biblioteconomie: spațiu, mobilier, echipament de bibliotecă, resurse umane, întreținere tehnică a rețelei informatizate, reflectarea achizițiilor în catalogul electronic instituțional etc. Nu în ultimul rând menționăm implicația nemijlocită a personalului BNRM în calitate de formatori, asistenți ai procesului, participare la contabilizarea activităților educaționale etc.

O nouă etapă privind implicarea Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova în dezvoltarea competențelor profesionale a personalului de specialitate din biblioteci începe cu anul 2017, când a fost instituit Centrul (Secția) de Formare Profesională Continuă (CFPC BNRM). CFPC are *misiunea* de a organiza formarea profesională continuă pentru personalul de specialitate din biblioteci în context non-formal, a coordona și a sprijini metodologic nivelul structurilor similare din țară în conformitate cu cerințele legale în vigoare, precum și cele de dezvoltare a bibliotecii moderne.

Viziunea C(S)FPC: A fi o structură vizibilă în instituție și comunitate, asigurând dezvoltarea profesională, mereu actualizată conform cerințelor din ce în ce mai dinamice. C(S)FPC urmărește să-și consolideze calitatea de structură compatibilă cu nevoile de educație permanentă, realizată prin oferte, programe, activități educaționale concrete.

Valori ale C(S)FPC: deschidere pentru și acceptarea formării pe parcursul întregii vieți; bibliotecarul învață pentru sine, dar mai ales pentru utilizator; sentimentul de apartenență profesiei; valoarea comunității profesionale; toleranță și respect; colaborare; implicare; responsabilitate.

Activitățile de formare, desfășurate în cadrul CFPC sunt adresate organizațiilor și instituțiilor, interesate pentru a argumenta nivelul de cunoștințe și deprinderi al angajaților prin programe de formare continuă (biblioteci publice teritoriale, alte categorii de biblioteci din cadrul SNB, BNRM, altele decât bibliotecile etc.); formatorilor din cadrul centrelor de formare continuă a bibliotecarilor de nivel național și regional; personalului de specialitate din biblioteci interesat să urmeze programe de formare profesională continuă; persoanelor din instituțiile adiacente activității bibliotecare (edituri, arhive etc.).

Activitățile din cadrul CFPC țin de:

- analiza necesităților de dezvoltare a competențelor profesionale ale personalului de specialitate (de la BNRM și din cadrul SNB - elaborare chestionare, interviuri; diseminarea acestora și monitorizarea recepționării informației; sinteze și analize);
- elaborarea Ofertei educaționale a BNRM (trimestrial), fundamentată pe analiza necesităților;
- elaborarea și diseminarea Ofertei educaționale integrate a centrelor de formare naționale și regionale (trimestrial);
- asigurarea funcționării Centrului de Formare Profesională Continuă în Biblioteconomie și Științe ale Informării (activități educaționale, organizaționale);
- elaborarea suportului documentar pentru activitățile de formare continuă (e-portofolii cu texte prezentări, exerciții individuale și lucru în grup, planul angajamentelor etc.);
- monitorizarea planurilor angajamentelor formabililor;
- asigurarea prezenței on-line a CFPC (pagina Facebook <https://www.facebook.com/cfc.bnm/>, grup public pe Facebook Traineri Novateca: <https://www.facebook.com/groups/trainerinovateca/?fref=ts>, plasarea informațiilor și a conținuturilor educaționale pe blogul Bibliotecilor publice din RM și pe slideshare.net, pagina WEB BNRM <http://www.bnm.md/index.php/acces-dedicat/bibliotecarilor/formarea-profesionala-continua>).

Oferta educațională a CFPC BNRM include trei categorii de acțiuni de formare continuă:

- *tematice multidisciplinare*, preconizate pentru 24 de ore academice (Statistici de bibliotecă: demers managerial, evaluativ și de advocacy; Managementul aplicativ și resursele documentare ale bibliotecii; Cadrul strategic și de reglementare pentru o dezvoltare durabilă și incluzivă a Bibliotecii; Cultura informației și a învățării și altele);
- *de specializare*, 24 de ore (Modernizarea sistemului de activitate metodologică; Catalogarea și indexarea documentelor. Modificări în Clasificarea Zecimală; Biblioteca publică –agent inteligent de informare etc.);
- *de modernizare a cunoștințelor și deprinderilor*, preconizate pentru 8 sau 12 ore academice (Standardizarea activității de bibliotecă. Cum se aplică noul standard privind indicatorii de performanță a activității

bibliotecii; Neticheta – codul social al Internetului; Referințe bibliografice: elaborare, prezentare, citare; Cadru de reglementare în sprijinul implementării prevederilor legale etc.).

Impactul activității CFPC din cadrul BNRM poate fi prezentat prin intermediul indicatorilor:

<i>Indicatori statistici</i>	<i>Pentru anul 2018</i>	<i>Pentru anul 2017</i>	<i>Impact (diferența)</i>
Activități de formare furnizate (cursuri, ateliere, sesiuni de întrebări și răspunsuri):	41	22	+ 19
▪ în spațiul CFPC			
▪ în teritoriu (în colaborare cu centrele de excelență, biblioteci)	3		
Activități de formare organizate la CFPC în cadrul proiectelor, programelor naționale (în spațiul CFPC)	14	12	+ 2
Număr ore academice	389	192	+ 197
Număr formabili	648	322	+ 326
Număr formatori:			
▪ formatori BNRM	16	10	+ 6
▪ formatori invitați	6	3	+ 3
Nr. e-portofolii create și diseminate	44	22	+ 22

Este semnificativ și un alt indicator - numărul de vizualizări a Ofertei educaționale pe pagina de Facebook a CFPC din cadrul BNRM (www.facebook/cfc.bnm). Astfel, pentru anul 2018 acesta poate fi prezentat după cum urmează: trimestrul 1 – 1 505 vizualizări; trimestrul 2 – 1 608; trimestrul 3 – 1 400; trimestrul 4 – 850. Iar Oferta educațională pentru trimestrul 1 al anului 2019 a fost vizualizată de 2 700 de persoane.

Impactul funcționării CFPC se reliefează și în cadrul evaluărilor activităților educaționale, aceste fiind colectate prin intermediul discuțiilor, chestionarelor și testelor de evaluare (5).

Raportul privind viitorul locurilor de muncă al Forumului Economic Global (anul 2018) specifică dezvoltarea competențelor, determinate de noile sarcini la locul de muncă. O confirmare poate a celor cunoscute de către comunitatea profesională – va trebui să învățăm pe parcursul întregii vieți: în medie, angajații vor avea nevoie de 101 zile de recalificare și perfecționare profesională în perioada până în anul 2022 (7).

Referințe bibliografice:

1. CODUL Educației al Republicii Moldova: [nr. 152 din 17.07.2014]. [Accesat 4 febr. 2019]. Disponibil: <http://lex.justice.md/md/355156/>
2. CORGHENCI, Ludmila. Centrul de Formare Continuă în Biblioteconomie și Științe ale Informării sau Pentru a dubla eficiența și competitivitatea – dublează, susține ritmul de învățare. In: Biblioteca Națională a Republicii Moldova – Meridianul zero al Sistemului Național de Biblioteci (1991-2016). Chișinău, 2017, pp. 112-115. ISBN 978-9975-110-86-0.
3. CORGHENCI, Ludmila. Centrul de Formare Profesională Continuă în Biblioteconomie și Științe ale Informării: carieră plus . In: Magazin bibliologic. 2017, nr. ¾, pp. 12-15. ISSN 1857-1476 . [Accesat 18.02.2019]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/files/publicatii/Magazin-bibliologic2017-3-4.pdf>
4. CORGHENCI, Ludmila. Evenimentul biblioteconomic al anului 2001 s-a produs. In: Buletin trimestrial. Școala de Biblioteconomie din Moldova. 2002, nr.1, pp.8-12.
5. CORGHENCI, Ludmila. Statistica – instrument de dirijare, cunoaștere și dezvoltare a bibliotecilor. In: Magazin bibliologic. 2018, nr. 1/2. , pp. 116-118. ISSN 1857-1476. [Accesat 3.02.2019]. Disponibil: <http://www.bnrm.md/files/publicatii/Magazin-bibliologic2018-1-2.pdf>
6. CORGHENCI, Ludmila. Școala de Biblioteconomie din Moldova în anul 2005: sinteze, reflecții. In: Buletin. Școala de Biblioteconomie din Moldova. 2006, nr.1/2, pp.5-13. ISSN 1857-0259.
7. LOCURI de muncă în viitor – 5 lucruri de știut. [Accesat 18.02.2019]. Disponibil: <https://idsi.md/locuri-de-munca-in-viitor-5-lucruri-de-stiut>